

124

1776

14

16

ORDINIS IVRIDICI
IN
ACADEMIA VITEMBERGENSI
H. T. DECANVS
EIVSDEMQUE
ORDINARIVS ET SENIOR
ERNESTVS MARTINVS
CHLADENIVS D

SERENISSIMO PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE A CON-
SILIIS AVLAE ET IVSTITIAE DECRETALIVM PROFESSOR
PVBLICVS CONSISTORII ECCLESIASTICI DIRECTOR CVRIAE
PROVINCIALIS ET SCABINATVS ASSESSOR

LECTORI BENEVOLO

S. P. D

DE
IVRE APPLICATIONIS

 NOBILE, imo pene dicam nobilissimum in omni re iudiciaria ueterum, quam late illa pateat, argumentum est formula CENTVMVIRALIS IVDICII, quod nescias an Romano nomine dignius quicquam aut illustrius instituerint Romuli nepotes. Siue locum iudicii, siue iudicantium confessum, siue causas in eo tractatas agitatasque, siue ordinem in agendis decidendisque causis spectes, singula dignitatem maiestatemque quandam spirant. Videas iudicii huius domicilium, splendidissimam Basilicam, uti substructionum molibus et reliqua fabrica superbientem, ita frequentissimi coetus capacem. Videas in bipartente Basilicae aula centum et quinque, imo post Augusti aetatem centum et octoginta uiros, ex flore nobilitatis delectos, tum eloquentia, tum iuris scientia insignes, omnique re, quae iudicem instruit, instructissimos, hisque praesidentem Praetorem, in excelsa et spatiose tribunali, quod
a 2 denfa

denſa circumſtantium corona ambit, in numeroſis ſubſelliſ ſedentes, decora quadam uultuum grauitate, aduocationibus partium intentos. Audias grauiffima iuris capita, in maximis ut plurimum cauſis, non ſine magna tum iudicantium, tum reliquorum expectatione diſceptari a patronis, diſciplina iuris eruditiffimis, ingenio et prudentia acutiſſimis, maxime uero oratione et eloquii nitore praefantibus, TVLLIIS, SCAEVOLIS, BRYTIS, COELLIIS, CALVIS, et quae ſunt reliqua eorum nomina, quorum uoce hoc uniuerſi populi Romani conſilium crebrius perſonuiſſe accepimus.

SCILICET illuſtri hoc ſpectaculo oculis auribusque frui Romanis contigit. Nos uero, quibus eius uſuram tot ſeculorum intercapedo negat, tantum eius ueſtigiiſ eo nauius inſiſtimus, quo nobiliorem antiquitatis partem illa abſoluunt. Felici ſane ſtudio in legendis hiſ ueſtigiiſ uerſatus eſt SIBRANDVS TETARDVS SICCAMMA, cuius libellus de centumuirali iudicio, uti ſtyli amoenitate omnibus commendabilem ſe praefat, ita in recenſenda iudicii huius formula non minus eſt accuratus, quam copioſus. Integrum tamen campum emenſus non eſt auctor, ceteroquin ſolertiſſimus. Etenim in explicandis et illuſtrandis cauſis centumuiralibus adeo parcus eſt, ut aliis haſ partes reliquiſſe uideatur. Mihi igitur iam ante ſeptem
luſtra

lustra aliquam huius campi, utique spatiosi, partem eme-
tiendam sumsi et in exponenda GENTILITATE ROMA-
NA, quae inter causas centumvirales praecipuum fere lo-
cum tenet ^a, operam studiumque collocaui ^b, non sine
publico, quod gratus recordor, literariae ciuitatis assensu.
Iam ad easdem delicias redeo et aliam, non minus nobi-
lem, causarum centumviralium partem mihi afferro, IUS
APPLICATIONIS. Equidem non diffiteor, perquam
difficili argumento me stylum admouere, cum ipse TVL-
LIVS ^c, suo aeuo ius Applicationis obscurum et ignotum
fuisse testetur ^d. Hac ipsa vero difficultate, quanto ma-
iorem esse uideo, tanto magis exacuor, ut, nisi uinci illa
possit, in uincenda tamen aliquantum elaborem.

IN id quidem conspirant plerorumque populorum,
quos seculis remotioribus accepimus floruisse, leges, ut

a 3

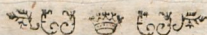
diserte

a) CICERO de Orat. Lib. I. cap. 38.

b) Liber de GENTILITATE VETERVM ROMANORVM prodiit Lipsiae
anno 1742.

c) CICERO de Orat. Lib. I. cap. 39.

d) Hoc CICERONIS testimonio deceptus FRANCISCVS CONNANVS
in Comment. Iur. Ciu. Lib. 2. cap. 7. n. 2. ubi in IUS APPLICATIONIS in-
cidit, ab eius illustratione plane abstinet. Audias, quo colore. *Quod ius,*
inquit, *si temporibus Ciceronis obscurum, uel ipsi Ciceroni, tanto uiro fuit, par*
est, ut nobis ignoscatur, si id sine vlla explanatione relinquamus.
Vox sane indigna Iureconsulto, ingenii et eruditionis praesidiis instructo,
inque ornanda et amplificanda iurisprudencia Romana occupato. His enim
elogiis CONNANVM ornant SCAEVOLA SAMMARTHANVS in *Elogiis*
Gallorum Sec. XVI. illustrium Elog. 20. pag. 43. et HVG GROTIVS de *Iure*
belli et pacis Lib. 2. cap. 11. §. 1. n. 1.

diferte statuant, quo loco in quaque ciuitate habendi sint
 aduenae, hospites, peregrini. Sed in definienda eorum
 conditione mire dissentiunt. Aliae peregrinum hominem
 a finibus ciuitatis arcent et omni uitae commercio ei in-
 terdicunt. Aliae peregrinitatem capitale crimen faciunt
 et aduenam uitae dispendio multant. Aliae hospitem ad-
 mittunt, sed uix triduo quatruiduoue inter indigenas uer-
 santem eiiciunt. Aliae perpetuo quidem in ciuitate com-
 morari peregrino permittunt, sed uestigali et tributo eum
 premunt ciuiumque iuribus indignum pronunciant. Aliae
 denique mitius. Peregrinae fauent uirtuti. Hospitem
 benigne haberi iubent et *ναυοξενίας* reis poenas minantur.
 Ciuium iure aliisque honoribus peregrinum, si qua mo-
 do uirtute eniteat, ornari aut patiuntur, aut iubent. Vi-
 tae bonorumque securitatem ei prospiciunt, cetera. Equi-
 dem nolo, quid singularum gentium mores legesque hanc
 in rem ferant, enarrare, quem laborem copiose iam ex-
 secutus est ALEXANDER ab ALEXANDRO ^e. Trium
 tamen populorum instituta attingo, quae tanto uidentur
 notabiliora, quanto mitius et indulgentius cum peregrinis
 agunt. Primum locum genti EBRAEAE defero, sequen-
 tem GRAECIS, ROMANIS denique postremum.

EBRAEORVM respublica, uti ab ipso huius uniuersi
 conditore formatam se esse gloriatur, ita et hanc gloriam
 laudem-

^e) ALEXANDER AB ALEXANDRO *Dier. genial. Lib. 4. cap. 10.*

laudemque tuetur, quod tanto conditore dignis, id est sapientissimis, legibus instructa, munita, amplificata fuerit. Illustre omnique exceptione maius sapientiae argumentum praebent blanda illa placita, quae peregrinorum, inter Itacidas uersantium, iura et conditionem definiunt. Iterata adorandi *ἀρχοντες* uox est: aequo cum indigenis iure fruantur peregrini *f*. Sane huic placito satis praesidii inesse uidebatur ad collocandam in tuto rem peregrinorum. Eorundem tamen causam copiosius agere placuit sapientissimo nomothetae. Alio enim decreto cauit, ne dure quispiam illos tractaret *g*. Alio instituit, ut in dicundo iure aequae peregrini ac indigenae ratio haberetur; neque, si iusta peregrini causa, huius fraudi quid fieret, addito quidem anathemate, si quid secus *h*. Alio id egit, ut indigenarum animos accenderet ad amorem peregrinis exhibendum et, qui fructus amoris est, ad alimoniam iis erogandam *i*. Alio suos commonefecit, ut, peracta inesse et uindemia, spicilegium et racemationem permitterent peregrinis *k*. Singulis uero his decretis clausulam adiecit, pari, quo uiduae pupilliae censeantur, iure censendos esse peregrinos.

IAM

- f*) EXOD. XII, 49. LEVIT. XXIV, 22. NUM. IX, 14.
g) EXOD. XXII, 21. et XXIII, 9. LEVIT. XIX, 33. 34.
h) DEUTERON. XXIV, 17. et XXVII, 19.
i) LEVIT. XIX, 34. DEUTERON. X, 18. 19.
k) DEUTERON. XXIV, 19. 20. 21.

IAM instituta GRAECORVM tango, qui, uti multa ex Ebraeorum scriptis et legibus hauserunt ¹, ita in hac etiam parte Ebraeos mores imitati esse uidentur. LACONIBVS quidem recorder *ξενηλασίαν* obiici, eosque passim *δαιοζένης* apud Comicos audire, ob ipsum erga peregrinos legum rigorem. Fuere tamen, qui populi causam egerunt, et probabili argumento euicerunt, non omnes peregrinos, sed eos saltem, a quorum barbaris moribus suae ciuitati metuendum esset, odio fuisse Laconibus, ceteros uero, si qua uirtute, si quo merito commendarentur, mitius habitos. Si de ATHENIENSIBVS quaeras, horum instituta peregrinitati quam maxime fauebant. Ut enim publice credebatur, summum esse nefas, uiolare peregrinum, ita lege publica cautum fuit, ne qua iniuria peregrini afficerentur. Patuit illis *πανδοχείον* publicum, imo etiam patuere domus ciuium opulentiorum, qui frequentissime eos in clientelam et protectionem recipiebant, inde dicti *προστάται* ^m, et ne deesset magistratus, qui peregrinis ius diceret, hoc officium datum fuit Polemarcho, qui, quod HARPOCRATION commemorat ⁿ, erat magistratus, qui

1) Rerum argumentis hoc probant HERMANNVS WITSIUS in *Aegypt. Lib. 3. cap. 13.* et HUGO GROTIUS de *Veritate Relig. Christ. Lib. 1. §. 15.*

m) ADRIANVS TURNEBVS *Aduersar. Lib. 24. c. 32.* CHRISTIANVS BRUNINGS *Antiqu. Graec. cap. 14. §. 9.*

n) HARPOCRATION in *Lex. Voce: πολέμαρχος.*

qui non ciuibus, sed peregrinis ius dixit, horumque lites introduxit, et ad quem confugere poterant, qui auxilio indigebant o.

REDEO ad Romanos. Certe apud hos fauor peregrinitatis non semper sibi constitit. Prioribus quidem seculis, ex quo condita fuit Roma, uia ad honores peregrinis paruit, quod argumentum persequitur Canuleius in oratione aduersus consules apud LIVIUM P, ubi pronunciat, non modo in regum numero fuisse peregrinos, sed etiam, ne regibus quidem exactis, clausam fuisse peregrinae uirtuti urbem. Sed succedens tempus nunc hanc, nunc illam uicissitudinem attulit. Quid est, quod XII. Tabularum conditores in Tabula III. grauius edicant: *Aduersus HOSTEM aeterna auctoritas esto?* nimirum ut peregrini q a iure ufucapiendi excluderentur, et contra eos perpetua actio daretur. Quid est, quod Romani, Graecorum exemplo, pro conuicio reputauerint, feminam honestam uocari peregrinam? nempe peregrinae uocabulo denotabant ut-

b

pluri-

- o) Comparisonem POLEMARCHI apud Athenienses et PRAETORIS PEREGRINI apud Romanos exsequitur IO. SELDENVS de *Synedriis Veterum Ebraeorum Lib. 2. cap. 3. Sect. 3.* itemque FRANCISCVS CAROLVS CONRADI *Lib. I. Parerg. I. de Praetore peregrino, §. 2.*
- p) LIVIUS *Lib. IV. cap. 3.*
- q) HOSTIS enim quondam pro PEREGRINO dicebatur, cuius rei testis est CICERO de *Offic. Lib. I. cap. 12.* uerbis: *HOSTIS apud maiores nostros dicebatur, quem nunc dicimus PEREGRINVM.*

plurimum meretricem *r*. Quid est, quod peregrini, etiam si ciuitate donati essent, eaque re peregrinitatis nota plane extincta uideretur, tamen interdum criminis *ξενίας* accusati et, instituto de eorum meritis iudicio, si haec pusilla reperirentur, reiecti fuerint *s*. Quid etiam, quod A. V. C. DCXVII. auctore Penno, et A. V. C. DCLXXXVIII. Papiro auctore, omnes peregrini urbe excedere iuberentur, quod omnino inhumanum fuisse, TVLLIVS iudicat *t*. Quid est, quod Romani constituerint PRINCEPEM PEREGRINORVM, qui potestatem in peregrinos multae dicendae, pignoris capiendi, et fustibus caedendi habuisse creditur *u*. Quid est denique, ne plura commemorem, quod peregrinis negatum fuerit, hereditatem ciuis Romani adire *w*. Videlicet ex his intelligitur, utique duram fuisse peregrinorum conditionem. Sed fuit saltem per interualla. Etenim inter medios hos casus subinde summam humanitatem Romanorum

r) Obseruat hoc ANNA DACIERIA ad TERENTII *Andr. Act. I. Sc. I. v. 118.* cum ait: *Les Grecs et les Latins disoient une ETRANGERE pour une COVRTISANE.* Conf. IO. FRID. CHRISTII *Noct. Acad. Spec. IV. Olf 22.* quae tota in illustrando hoc argumento occupatur.

s) Conf. PETRVS AERODIVS *Rer. Iud. cat. Lib. X. Tit. XI. cap. 1.*

t) CICERO *de Offic. Lib. III. cap. 11. et in Orat. de Lege Agraria cap. 4.*

u) IACOBVS GVTHERIVS *de iure manium Lib. I. cap. 8. pag. 51 sequ.* duas Inscriptiones, in quibus PRINCIPIS PEREGRINORVM mentio fit, exhibet et, quae munia eius fuisse uideantur, exponit.

w) Vid. NICOLAVS GRVCHIVS *de Comitibus Rom. Lib. I. cap. 3.*

rum experti sunt. Sane humanitatis argumentum est, quod multis peregrinis nunc ius connubii, nunc ius patriae potestatis, nunc ius testamenti factionis, subinde etiam totum ius ciuitatis, uel beneficio populi, uel Senatus auctoritate, uel Principis clementia fuerit concessum *. Etiam in eo Romani humanitatis rationem secuti sunt, quod in iure reddendo peregrinos ciuibus aequauerint et, praeter urbanum Praetorem, alium Praetorem constituerint, qui tum inter ipsos peregrinos, tum inter ciues et peregrinos ius diceret, et qui ab ipsa iurisdictione sua PRAETOR PEREGRINVS dicebatur †. Inter reliqua humanitatis argumenta praesertim hoc eminent, quod tum PEREGRINIS data facultas, sibi deligendi aliquem ex ciuibus Romanis, quem TANQVAM PATRONVM adoptarent, tum CIVIBVS datum ius, peregrinos, qui se fidei et tutelae eorum dedere uellent, recipiendi, TANQVAM CLIENTES, ex quo ipso instituto descendit IUS APPLICATIONIS, quod exponere constitui.

VT frequenter hoc usurpabant Romani, APPLICARE SE ad aliquem ‡, APPLICARE SE ad alicuius familiarium

- x) IO. GOTTL. HEINECCIUS *Antiqu Rom. Lib I in Append. §. 34 et 138*
y) FRANC. CAROLVS CONRADI *Lib. I. Parerg. I. de Praetore peregrino §. 3. et 9.* et HENR. MYLIUS *in DISS. de Praetore peregrino §. 4.*
z) Usurpat TERENTIUS *in Andr. V. 4.* et *in Heautont. II. 4. 13.* itemque CICERO *in Bruto cap. 91.*

liaritatem ^a, **APPLICARE SE** ad amicitiam fidemque alterius ^b, ita conueniens esse putabant, ut ipse actus, quo peregrinus se fidei et clientelae ciuis Romani tradebat et hic illum recipiebat, **APPLICATIO** uocaretur, cuius indolem **IOANNES PETRVS DE LVDEWIG** ita exprimit ^c: **APPLICATIO** erat susceptio patrociniū ciuis Romani et clientelae sponso. Hic quidem nexus **PER APPLICATIONEM** contractus non inanis erat, sed **UTRINQUE** iura quaedam et commoda producebat, quae si comprehendas, habes **IVS APPLICATIONIS**.

DIXI: utrinque, scilicet ut indicem, hunc nexum non modo peregrino, **SE APPLICANTI** ad ciuem Romanum, sed etiam illi, qui patrociniū susceperat, fuisse fructuosum ^d. Ille nimirum, facta **APPLICATIONE**, licet per hanc libertas eius quodammodo circumscriberetur, ex hac tamen mutatione insignem hunc fructum cepit, quod nunc patroni protectione et tutela munitus, non modo

^a) **CICERO** pro Cluentio cap. 16. et 24.

^b) **CICERO** Verrin. I. cap. 1.

^c) **IO. PETR. DE LVDEWIG** in Diff. de Peregrinitate, Wildfangiaru et Albini-
gio Cap. VI. §. 5. n. 5.

^d) Ad hunc applicationis effectum alludere uidetur **TERENTIUS** in Heautont. II. 4. 13. cum ait: *Hi se ad uos APPLICANT. Hoc beneficio UTRINQUE ab UTRISQUE deuincimini.*

modo ab iniuria ciuium tutus fieret ^e, sed etiam plerorumque emolumentorum, quibus clientes Romani fruebantur, capax redderetur. Hinc probabilis est sententia PHILIPPI BROIDAEI ^f, *antiquissimum* IVS APPLICATIONIS *non alienum uideri a* IVRE CLIENTELARI. Praecipue uero is, cui patronus, qui dignitate sua, qui Gentis praerogatiua, qui agnatorum et gentilium numero, qui, si diuersam actatem spectes, uel populi, uel principis amore, aliis erat potentior, per APPLICATIONEM obtingebat, spem capere poterat, fore, ut quam proxime, suffragante patrono, aut pleno ciuitatis iure, aut eius parte, donaretur, eaque re peregrinitatis nota uel in totum, uel in tantum tolleretur, et dubitandum non est, peregrinos, nisi plerosque, multos tamen, quibus ciuitas data est, suffragationi Patronorum hoc beneficium debuisse. Si exemplum suffragationis poscas, dabit SVETONIVS. Hoc teste ^g, ab Augusto, qui alias ciuitatem Romanam, quia populum ab omni colluione peregrini sanguinis incorruptum seruare magni existimabat, parcissime dedit, Ti-

b 3

berius

- ^e) Hunc praesertim in finem peregrinos se ad aliquem ex ciuibus applicuisse, iudicat IO. PETRVS DE LVDEWIG *loc. cit.* ubi ait: *In APPLICATIONIS NEXU maluerunt esse peregrini Romae, quam frui libertate et exponi CIVIVM IN ALIENIGENAS INSOLENTIAE.*
- ^f) PHIL. BROIDAEVS in *Coroll. I. ad FRANC. FOLLETI Historiam Fori Rom. Lib. II. cap. 10. pag. 169.*
- ^g) SVETONIVS in *Vita Augusti cap. 40.*

berius illam PRO GRAECO quodam petiit et, ut intelligatur, inter Graecum illum et Tiberium substituisse NE-
XVM APPLICATIONIS, SVETONIVS commemorat, Tiberium petiisse pro CLIENTE Graeco. Plinium etiam Medici sui, Posthumi Marini, propinquis, itemque aliis peregrinis, ciuitatem Romanam ab Imperatore Traiano petiisse, testantur eius epistolae ^h. An fallar, si coniiciam, Posthumii Marini familiam et reliquos peregrinos, quorum causam Plinius egit, APPLICANDO SE ad Plinium, eius patrocinium et commendationem meruisse?

PROXIMVM est, ut dispiciamus, quid iuris, contracto APPLICATIONIS VINCVLO, transferit in patronum. Hoc quidem per se patet, ex sponse clientelae nouum clientem obligatum fuisse ad praestandam ei reuerentiam, ad obsequium et quae reliqua clientum officia. Sed hoc singulare est, quod patrono datum ius succedendi in bona clientis peregrini, intestato mortui. Quamuis enim, Caducariae legis auctoritate, bona a peregrinis relicta, cedere deberent uel reipublicae aerario, uel principis fisco, tamen ob insignem FAVOREM APPLICATIONIS excepta erat hereditas peregrini, qui se in clientelam ciuis Romani dederat. Haec enim nec reipublicae aerario, nec fisco principis, sed patrono cedebat,

^h) PLINIUS *Lib. X. Epist. 4. et 6.*

bat, tanquam PRAEMIVM SVSCEPTI PATROCINII. Hoc uero intelligendum est de facultatibus, quas cliens peregrinus ROMAE reliquerat, non uero de bonis relictis IN PATRIA, qua erat oriundus. Haec enim ce-
debant propinquis eius in patria adhuc degentibus ⁱ, nisi forte defunctus de iis secundum leges et consuetudinem patriae suae testatus esset, quod ipsi permiffum fuisse docet SCHILTERVS ^k. Si uero de iure successionis, PER APPLICATIONEM quaesito, controuersia moueretur, quae non, nisi iudicis auctoritate, dirimi posset, disceptationem ad IUDICIUM CENTVMVIRALE pertinuisse, intelligitur ex loco CICERONIS ^l: *Quid quod item in centumuirali iudicio certatum esse accepimus? Qui Romam in exilium uenisset, cui Romae exulare ius esset, si se AD ALIQUEM QVASI PATRONVM APPLICAVISSET intestatoque esset mortuus, nonne in ea causa IVS APPLICATIONIS, obscurum sane et ignotum, PATEFACTVM in iudicio atque ILLUSTRATVM est a patrono?* Hunc quidem locum, qui uere cardinalis est in doctrina de IVRE APPLICATIONIS, quodammodo illustrat supra laudatus SICCAMA ^m, cum statum causae, in iudicio
centum-

i) Consentit IO. PETRVS DE LVDEWIG loc. cit. § 4. et 6.

k) IO. SCHILTERVS in *Diff. de Iure Peregrinorum* §. 21. in eius *Exercitationibus ad Pandectas* pag. 157.

l) CICERO de *Orat. Lib. I. cap. 39.*

m) SIBR. TET. SICCAMA de *Iudicio centumuirali* Cap. 8.

centumuirali agitatae, sic format: *Petronius Capua Romam in exilium missus uenerat, deditque se in patrocinium Cn. Pompeii. Romae mortuus est intestato. Agnati proximi dixerant, se Petronii heredes esse ab intestato, tanquam agnati. Pompeius hereditatem Petronii, tanquam clientis et liberti, sibi uindicauit.* Mox addit, quaestionem ab utraque parte disceptatam hanc fuisse: *An, qui alibi in exilium missus et se ad aliquem quasi patronum applicans, hereditatem suam ab intestato deferat patrono suo* **IVRE APPLICATIONIS**, *an agnatis proximis? Vellem, ut addidisset, quid centumuiro in hac causa decreuerint. Sed hoc coniectura assequi non potuit* **SICCAMA**, *nec poterit quisquam. An uero putes, facilem esse coniecturam, quibus praesertim argumentis utraque pars in hoc iudicio usa fuerit, ut suae causae praesidium afferret? Sane putat* **PETRVS AERODIVS**, *qui, ut* **CICERONIS** *loco lucem affundat, fati ingeniose colligit argumenta, tum quae causam* **AGNATORVM**, *tum etiam quae causam* **PATRONI** *corroborare uideantur, eademque proponit eo styli habitu, ut crederes,* **AERODIVM** *disceptationi interfuisse et utriusque oratoris eloquium auribus excepisse. Plane confido, Lectori non ingratum fore, si recenseam integrum locum, quo ad explanandum et illustrandum* **IVS APPLICATIONIS** *nihil est accommodatius.* *Qui Romam, inquit* **AERODIVS** ⁿ⁾,
in

n) **PETRVS AERODIVS** *Rev. Iudicat. Lib. 5. Tit. 13. cap. 2.*

in exilium uenerat, cui Romae exulare ius esset, (nam damnato rerum capitalium non licebat) is se ad aliquem quasi patronum APPLICVIT, deinde mortuus est intestato. Apud Centumuiros lis de hereditate. Petebant AGNATI, Lege XII. Tabularum: PATRONVS iure APPLICATIONIS. PRO AGNATIS DICEBATVR: quae a genere, a ciuitate, a rerum natura tribuuntur, exuli manere incolumia. Itaque et fratres fratribus esse legitimos heredes et agnatorum tutelas hereditatesque habere. Si quem defunctus comiter obseruasset: si cui, ut inquilini Athenis, se ueluti in clientelam dedisset, habuisset pro patrono: non patronum propterea fuisse. Mutua ista beneuolentia parari laudem, non pecuniam. Neque pro cliente, neque pro liberto eum, de cuius successione agitur, censeari posse. Non esse ab aduersario manumissum: et iura clientelae uersari inter ciues, non cum hostibus, non cum peregrinis, ut antiqui loquebantur. Sed etsi APPLICATIO ISTA clientelae possit comparari, patronum clienti non succedere, imo turpe uisum esse, patronum quicquam pecuniariae opis expectare a cliente. PRO PATRONO: Ius APPLICATIONIS reuera aequiparari iuri patronatus, esse enim huiusmodi, ut qui, tanquam nauis, ita ciuitate eiectus, se potentiori deuouerit, huic liberti loco sit. Verbum APPLICANDI hoc continere, ut, qui suae nominatim, ut pro liberto haberetur, suae pure se alteri adiunxerit, dederit, alios omnes pro derelicto habeat, et se et quasi libertatem fidei huius atque arbitrio commendet. Esse ueluti quoddam matrimonii uinculum. Virum uiro ita se applicare, ut mulierem marito, qui propterea

C

uxori

*uxori succedebat. His conditionibus defunctum recepisse, fouisse, habuisse pro suo. Merito igitur, quamquam obscuro et ignoto, at tamen CERTO et VETVSTO IVRE, bona exulis ad se rediisse. Beneficium hereditatis filio dari, patrono reddi. Cur, ut adoptio-
ne iura patria effingimus, ita non APPLICATIONE iura patronorum? Cur licebit iura naturalia imitari, ciuilia non licebit? Sese quis ita religioni consecret, ut Iouem, ut Apollinem habeat heredem, Senatorem non habeat? Ad quos miseri, afflicti confu-
gient, si haec compensatio honesti beneficii non placebit? Defun-
ctum potuisse facere testamentum, potuisse habere heredem ex te-
stamento, uerum de industria non fecisse, ne agnati, iure municipii, sed patronus sibi iure Quiritium succederet. An, qui prope
ciuis Romanus erat, de patria cogitasset, quam amisit? de agna-
tis, quos, SE ALTERI APPLICANDO, pronunciauit alienos?
Ut denique significet, argumenta pro Patrono allegata pon-
dere suo et robore praestare iis, quae pro agnatis dicta sunt,
addit: Ergo PRO PATRONO censeo.*

QVOD ad originem IVRIS APPLICATIONIS spe-
ctat, non inanis est TVRNEBI^o coniectura, illud ortum
esse ab Atheniensibus, apud quos lege P peregrinis neces-
sitas

o) ADR. TVRNEVS Aduersar. Lib. 24. cap. 32.

*p) Inter leges Atticas haec: Inquinorum singuli unum de ciuibz patronum eli-
gunt, recensetur in Collect. Leg. Attic. in CHRIST. GODOFR. HOFF-
MANNI Hist. Iur. Vol. 2. Part. 1. pag. 86.*

fitas imposta fuit, ut se ad ciuem aliquem applicarent, quod *νέμεν προσάτην* appellabant; hoc enim a peregrinis neglecto in iudicium uocabantur. Videlicet cum constet, Romanos non modo leges a Graecis petiisse, sed etiam alia Graecorum instituta imitatos fuisse, uerisimile omnino est, eosdem, Graecorum exemplo, peregrinis BENEFICIUM APPLICATIONIS indulgisse idemque non quidem lege, sed CONSVETVDINE introductum fuisse. In hanc sententiam procliuis est S. V. IOANNES AVGVSTVS ERNESTI, cum ait *q*: *Peregrini uel inquilini Athenis lege, ROMAE CONSVETVDINE, sibi deligebant aliquem, quem sibi adoprarent patronum, προσάτην, ad quem ita se habebant, ut clientes Romani.*

IAM, si reputes, quae sit indoles IVRIS APPLICATIONIS, facile assensum denegabis illis, qui hoc ius cum IVRE ALBINAGII comparandum esse docent. Docuerunt IOANNES BODINVS *r* et MARTINVS MAGERVS A SCHOENBERG *s*. Sed fallere hanc doctrinam, monent HERMANNVS KIRCHNERVS *t*, GEORGIVS BEYERVS

C 2

RVS

q) IO. AVG. ERNESTI in *Clau. Cicer. uoce: applicatio.*

r) IO. BODINVS de *Republica Lib. I. cap. 6. num. 62.*

s) MART. MAGERVS A SCHOENBERG in *Comm. de Aduocacia armata cap. 15. num. 135.*

t) HERM. KIRCHNERVS de *Republ. Disp. 7. th. 2.*

RVS^u et IVSTVS CHRISTOPHORVS DITHMARVS^w. Tangit hanc controuersiam SAMVEL STRYKIVS^x, cum BODINI sententiam KIRCHNERO displicere ait, sed, quid ipse sentiat, ne uerbulo quidem significat. Certe utriusque iuris ratio plane est dispar. Quamuis utrumque agat de hereditate peregrini, tamen, si de reliquis IVRIS APPLICATIONIS partibus quaeras, nihil earum inuenies in IVRE ALBINAGII. Quae enim dicta sunt de nexu inter patronum et peregrinum, per APPLICATIONEM contracto, itemque de iuribus et commodis, quae tum peregrino, tum patrono, ex hoc nexu competebant, ea prorsus aliena sunt a IVRE ALBINAGII. Praefertim uero dissimilitudo iuris utriusque inde cognoscitur, quod IVRE APPLICATIONIS hereditas peregrini cesserit PATRONO, excluso fisco, IVRE ALBINAGII uero hereditas cedat FISCO, excluso alio quocunque.

VTUT uero IUS APPLICATIONIS, quod exposui, sit pars iuris antiquissimi, illud tamen non prorsus antiquatum esse uidetur. Viget adhuc in Academiis quoddam ius Applicationis. Respice ad florentissimos iuuenes, qui seruo id agunt, ut ingenia uario literarum apparatus locupletent. Patriam, parentes et quicquid domi carum, sponte

u) GEORG. BEYERVS in *Delin. Iur. German Lib 2. cap 12. §. 4.*

w) IVST. CHRIST. DITHMARVS in *Syll. Diss. acad. Diss. 10. pag. 161.*

x) SAM. STRYKIVS de *Sucess. ab intestato Diss I. cap. 4. §. 30.*

sponte relinquunt et, quod Imperator FRIDERICVS I. in laudem studiosae iuuentutis pronunciat ¹⁾, EXVLES FIVNT AMORE SCIENTIAE. Cum academiam accedunt, APPLICANT se ad publicos doctores eorumque fidei se tradunt et mox fructum APPLICATIONIS capiunt, quod eos non modo blando CIVIVM nomine compellemus, sed etiam pari, atque indigenas, amore complectamur iisque, quicquid eorum commoda promouere et ad futuram felicitatem conducere possit, sponte praestemus et uere gaudeamus, si, exacto curriculo academico, discedant non modo exercitiores, sed prope mutati, quem fructum ipse CICERO ex sua APPLICATIONE AD MOLONEM, qui Rhodi in Gymnasio, eloquentiae et aliis studiis clarissimo, docuit, cepisse gloriatur. Dicat CICERO ²⁾: *Affiduisime mecum fuit Dionysus Magnus, erat etiam Aeschylus Cnidius et Adramytenus Xenocles. Hi tum in Asia Rhetorum principes numerabantur. Quibus non contentus, Rhodum ueni, meque AD EVNDEM, quem Romae audiueram, MOLONEM APPLICAVI, cum actorem in ueris causis scriproremque praestantem, tum in notandis animaduertendisque uitriis et instituendo docendoque prudentissimum. Ita RECEPI ME biennio post NON MODO EXERCITIOR, SED PROPE MVTATVS. Imo, quod maius est, LIBERALIS EXILII,*

C 3 quod

¹⁾ FRIDERICVS I. in *Auth. Habita C. ne filius pro patre.*

²⁾ CICERO in *Bruto* cap. 91.

quod illi reipublicae commodo fubeunt, PRAEMIA, nimirum uarios dignitatum et honorum gradus proponimus, hisque eos, qui ingenii praestantiam et copiam doctrinae nobis comprobant, lubentissime ornamus.

SUPEREST, ut publice commendem institutum Clarissimi Candidati, CHRISTIANI FRIDERICI WETZKEII, Aduocati immatriculati, qui se ad Ordinem nostrum applicauit et, ut aditum ad summos in utroque iure honores ei pararemus, modeste petiit. Nos quidem honestissimo huic desiderio, praestitis rite speciminibus, annuere non dubitauimus. Cursum uitae et studiorum suorum ipse delineauit hunc in modum:

Ego CHRISTIANVS FRIDERICVS WETZKE Mens. Septembr. M DCC XLVII. a patre IOANNE PHILIPPO WETZKE, Coll. III. Scholae oppidanae, Cantore, Organico et Directore Chori Musici, cuius mortem adhuc lugeo, e matre SOPHIA AVGVSTA FRIDERICA, filia IOANNIS AVGVSTI SCHVEARTHI, quondam Chirurgi et Oeconomi arcis Serenissimi Principis Anhalt-Seruestani Coswigae, susceptus sum, Postquam ex institutione Praeceptorum scholae huius urbis Dn. Rectoris et Ord. Phil. Adi. M. MESSERSCHMIDII, defuncti Correctoris SCHMIDII, patris, M. SCHVPELII, et rebus humanis erepti TISCHERI, et aliorum, quos omnes adhuc veneror, religionis elementa, et omnia quae ad humanitatem pertinent, hausit, Mens. April. M DCC LXIV. ab Illustr. TRILLERO tunc temporis fasces Academiae tenente, cuius insignem fauorem erga me, nunquam

quam a me obliuioni tradendum, in numerum ciuium huius Academiae receptum sum. In stadio academico, studio tam philosophico, quam iuridico omnino contentione operam dedi, et non solum Celeb. HILLERI philosophicas, Excell. TITII physicas, et Illustr. RITTERI historicas et philosophicas scholas frequentavi, sed etiam in iure publico et priuato Illustr. CHLADENIVM, KRAVSIVM, PAULI, FISCHERVM, WIESANDIVM, REINHARD, KLÜGELIVM, et HOMMELIVM, nec non D. SCHLOCKWERDERVM audiui, quos omnes aequali mentis obseruantia, aequalique honoris cultu nominatos esse volo, et ex illorum doctrina tantos percepi fructus, ut debitas grates nunquam me redditurum probe intelligam. Silentio etiam praeterire non possum beneficia, quae ex clementia Serenissimi Electoris nostri, mihi in stadio academico versanti electorali stipendiò minore, et cursum studiorum feliciter peracto maiore musas praestiterunt sollicitudinibus vacantes, quam clementiam decenti semper venerabor animi deuotione. Et ex gratia huius academiae et Senatus Patrum conscriptorum, beati WOLFRAMSDORFII et NEFFII, quorum munificentiam in conferendis stipendiis semper gratissima colam mente, excellentia in me redundarunt beneficia. Peractis laboribus academicis ab ordine Ictorum Mens. Nouembr. M DCC LXVIII. ad examen pro praxi admissus et a celsissimo Electore in numerum Aduocatorum receptus sum. Etiam Duo. CHRIST. GOTHFR. FRANCKIO, Iur. utr. D. Senat. Praet. urb. et Curiae Prou. et Consist. Aduoc. multum debeo, cum ex eo causas in foro perorare didici, cuius fidem et diligentiam esse pro publicis laudibus. Haec officio Aduocati haud infelici successu praesui, et ut haec res cum aliquo splendore feliciter procedat tentamen quod uocant pro Candidatura sustinui, et a collegio iuridico, ut ad reliqua specimina, quae ab iis, qui licentiam summos in iure honores

nones assumendi ambiunt, edenda sunt, admitterer, reuenter petii. Nunc profectibus meis in examine rigorofo exploratis in eo sum ut ultimum specimen edam.

Postquam igitur Candidatus Clarissimus Collegio nostro iuris scientiam in utroque examine satis probauit, opus est, ut adhuc solenne doctrinae suae specimen edat. Fiet hoc die XXIX. Augusti, quo Dissertationem inauguralem, in qua disquiritur, *quando accusatio contumaciae sit superflua aut frustranea, praesertim in foris Saxoniae*, Praefide Viro Illustri, Excellentissimo atque Consultissimo, Domino GEORGIO FRIDERICO KRAVSIO, D. Codicis Professore Publico ordinario, Curiae Prouincialis, Consistorii Ecclesiastici, Scabinatus et Facultatis Iuridicae Assessore, Collega meo honoratissimo, publice defendet; quam Panegyryn ut RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS, PERILLVSTRES LIBERI BARONES, PATRES CONSCRIPTI, OMNIVM ORDINVM DOCTORES ET ASSESSORES, NEC NON GENEROSISSIMI ATQVE NOBILISSIMI ACADEMIAE CIVES, honorifica sua praesentia ornare atque augere uelint, perofficiose rogo. Huius quidem beneuolentiae memoriam nunquam ex animo dimittam. P. P. Domin. XII. P. F. Trinit.

A. R. S. cIo ccLXXVI.

Wittenberg, Diss., 1774-76

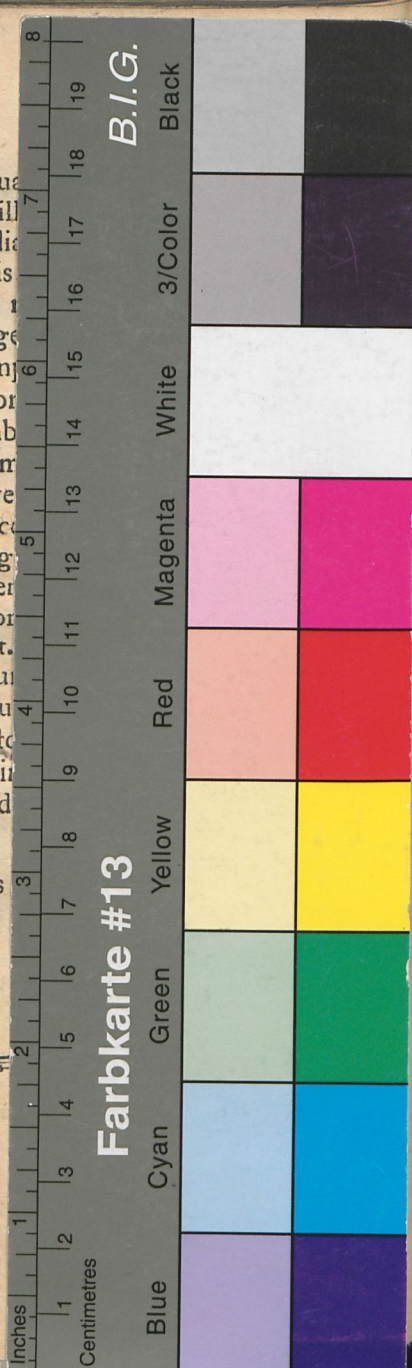
3

f

Sb.

Farbkarte #13

B.I.G.

1234
1776
14
16

ORDINIS IVRIDICI
IN
ACADEMIA VITEMBERGENSI
H. T. DECANVS
EIVSDEMQUE
ORDINARIVS ET SENIOR
ERNESTVS MARTINVS
CHLADENIVS D
SERENISSIMO PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE A CON
SILIIS AVLAE ET IVSTITIAE DECRETALIVM PROFESSOR
PVBLICVS CONSISTORII ECCLESIASTICI DIRECTOR CVRIAE
PROVINCIALIS ET SCABINATVS ASSESSOR
LECTORI BENEVOLO
S. P. D